

KULTURMILJÖUTREDNING

SIPPAN, DALARÖ 4:4

HANINGE KOMMUN, STOCKHOLMS LÄN
KALLE ANDERBERG, PAUL WILUND 2017-11-08
REV 2019-06-18

INNEHÅLL

1. BAKGRUND	3
2. SAMMANFATTNING	4
3. FÖRUTSÄTTNINGAR	4
4. PLATSEN	6
4. BESKRIVNING AV NUVARANDE BYGGNAD	9
5. KULTURHISTORISKA VÄRDEN	10
6. ÖVRIG BEBYGGELSE	11
7. ANTIKVARISKA KONSEKVENSER VID NY BEBYGGELSE	15

I. Bakgrund

Följande kulturmiljöutredning är upprättad av Paul Wilund, Wilund arkitekter & antikvarier AB på uppdrag av Dalarö kommun. Bakgrunden är att utreda de kulturhistoriska förutsättningarna och konsekvenserna inför en detaljplaneändring och uppförande av ny bebyggelse.

Paul Wilund
Arkitekt MSA, Bebyggelseantikvarie SPBA, fil.kand.

Kalle Anderberg
Bebyggelseantikvarie SPBA, fil.kand.

Wilund arkitekter & antikvarier AB
Nybrogatan 81
114 41 Stockholm
08-231939 & 070-6639639
kontoret@wa2.se
www.wa2.se

2. Sammanfattning

Följande dokument behandlar förutsättningarna för ett nybyggnadsförslag på fastigheten Dalarö 4:4. På platsen ligger idag en automatisk telefonväxel från 1950. Byggnaden bedöms ha vissa kulturhistoriska värden, framför allt teknikhistoriska, men den har inte särskilda kulturhistoriska värden som exempelvis skulle motivera ett rivningsförbud.

I platsens omedelbara närhet finns emellertid äldre bebyggelse med högt kulturhistoriskt värde och som svarar mot de värden som finns formulerade i riksintressebeskrivningen för Dalarö.

Ett förslag för ny bebyggelse är framtaget. Detta är utfört av Ingrid Reppen på Arkitektur + Development Reppen Wartiainen. Bebyggelsen är uppdelad i två byggnadskroppar med en area på 558m². Varje byggnadskropp innehåller fyra radhusliknande lägenheter i två eller tre plan.

Byggnaderna har ett format som skiljer sig från den småskaliga villabebyggelsen i området och på omkringliggande tomter. Förslaget har även ett avvikande arkitektoniskt uttryck, men de är anpassade i material och kulör. Förslaget ansluter till det av kommunen framtagna kvalitetsprogrammet.

3. Förutsättningar

DETALJPLAN

Gällande detaljplan D-113, från 1998 omfattar enbart fastigheten Dalarö 4:4, dvs tomten för den tänkta etableringen. Nuvarande plan medger industri och hantverk, ej störande för omgivningen, samt bostad.

En varsamhetsbestämmelse anger att *”ny- eller tillbyggnad skall utformas med särskild hänsyn till såväl befintlig bebyggelse på tomten som till omgivningens egenart”*.

PBL PLAN- OCH BYGGLAGEN (2010:900)

PBL innehåller både förbud mot förvanskning och krav på varsamhet.

FÖRVANSKNINGSFÖRBUDET

Dalarö är ett område med sammahängande kulturhistorisk bebyggelse, ett sk 8:13-område. Byggnader som är särskilt värdefulla från historisk, kulturhistorisk, miljömässig och konstnärlig synpunkt får inte förvanskas. Detta regleras i Plan och bygglagens Kap 8.

PBL Kap 8§13

En byggnad som är särskilt värdefull från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt får inte förvanskas.

Första stycket ska tillämpas också på

- 1. anläggningar som är bygglagspliktiga enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 16 kap. 7 §,*
- 2. tomter i de avseenden som omfattas av skyddsbestämmelser i en detaljplan eller i områdesbestämmelser,*
- 3. allmänna platser, och*
- 4. bebyggelseområden*

I rättsfall har det konstaterats att förvanskning anses inträffa om en väsentlig egenskap går helt förlorad, om åtgärden går ut över byggnadens, och därmed också i åtminstone någon mån områdets särart, eller medför att en byggnads genuina karaktär inte behålls eller om åtgärden inte är väl anpassad till husets karaktär avseende en byggnad som har ett känsligt läge i en kulturmiljö. (Källa Boverket)

ALLMÄNNA OCH SÄRSKILDA INTRESSEN

Ändringar och tillägg i bebyggelsen ska utföras varsamt så att befintliga karaktärsdrag respekteras och tillvaratas. Hänsyn till kulturvärdena på platsen innebär också ett krav på att byggnader ska utformas med hänsyn till lokal tradition i fråga om byggnadens form i stort, till exempel planmåt, höjd och takform eller i detalj till exempel materialval, färgsättning och fönsterformer. Lokala traditioner i dessa avseenden ska beaktas och kunna föras vidare. (Källa Boverket)

2 kap 6 §

6 § Vid planläggning, i ärenden om bygglöv och vid åtgärder avseende byggnader som inte kräver lov enligt denna lag ska bebyggelse och byggnadsverk utformas och placeras på den avsedda marken på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till

1. stads- och landskapsbilden, natur- och kulturvärdena på platsen och intresset av en god helhetsverkan,
 2. skydd mot uppkomst och spridning av brand och mot trafikolyckor och andra olycksbändelser,
 3. åtgärder för att skydda befolkningen mot och begränsa verkningarna av stridsbandlingar,
 4. behovet av husbällning med energi och vatten och av goda klimat- och hygienförhållanden,
 5. möjligheterna att hantera avfall,
 6. trafikförsörjning och behovet av en god trafikmiljö,
 7. möjligheter för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga att använda området, och
 8. behovet av framtida förändringar och kompletteringar.
- Första stycket gäller också i fråga om skyltar och ljusanordningar.

Vid planläggning och i andra ärenden samt vid åtgärder avseende byggnader som inte ingår i ett ärende enligt denna lag ska bebyggelseområdets särskilda historiska, kulturbistoriska, miljömässiga och konstnärliga värden skyddas. Ändringar och tillägg i bebyggelsen ska göras varsamt så att befintliga karaktärsdrag respekteras och tillvaratas. Lag (2014:477)

RIKSINTRESSE FÖR KULTURMILJÖVÄRDEN

I princip hela Dalarö utgör riksintresse för kulturmiljövården AB 605. Riksintressen skyddas enligt Miljöbalken. Motiveringen för riksintresset lyder:

A. Strategiskt belägen farledsmiljö utmed segelleden mot Stockholm från söder, av betydelse för försvaret och för kontroll av handel och sjöfart. (Skansmiljö, Militär miljö, Kust- och skärgårdsmiljö)

B. Dalarö

Sommarnjöjesmiljö utvecklad under 1800-talets slut ur den tidigare bebyggelsen.

Uttryck för riksintresset:

A. Dalarö skans med en första befästning 1623 på Skansberget i Dalarö och den 1655 påbörjade och senare utvidgade skansen på Stockskäret. Till anläggningen hör också kommandantbostaden och begravningsplatsen för manskapet på norra delen av öarna Kycklingarna. Lämningarna av Dalehamn, där örlogsflottan ofta ankrade på 1600-talet; efter att Stora sjötullen inrättats 1636 utvecklades detta till det på lots- och tullverksamheten baserade Dalarö samhälle. Bebyggelsemönstret och bebyggelse i Dalarö samhälle, med kyrka, tullbus, små bostadsbus och andra lämningar från det äldre samhället. Den täta bebyggelsen på Jutholmen, där lotsar och fiskare bott sedan 1600-talet. Hamnanläggningar och bryggor som visar sjöfartens och fiskets betydelse.

B. Bebyggelsemönstret och bebyggelse i Dalarö samhälle med societetsbus, hotell och sommarvillor som avspeglar den fashionabla sommarorten.

Länsstyrelsen i Stockholms län skriver följande under ”kust och skärgård” :

Området ingår i ett kuststråk som av länsstyrelsen pekas ut som ett av de mest värdefulla landskapen i landet med särskilt stora natur och kulturvärden och betydelse för friluftsliv och turism.

Syftet med riksintresset är att långsiktigt husbålla med de begränsade mark och vattenområdena inom kust och skärgårdslandskapet. Exploateringsföretag och andra ingrepp i miljön får komma till stånd endast om det kan ske på ett sätt som inte påtagligt skadar områdenas natur och kulturvärden.

4. Platsen

ALLMÄN HISTORIK

Dalarö är en skärgårdsort i Haninge kommun. Dalarö är sedan medeltiden en känd plats för ankring och sjöstrider och platsen är en viktig knutpunkt för sjöfarten till och från Stockholm. Längs farleden gick även skeppstrafik norrut, tex mot Finland.

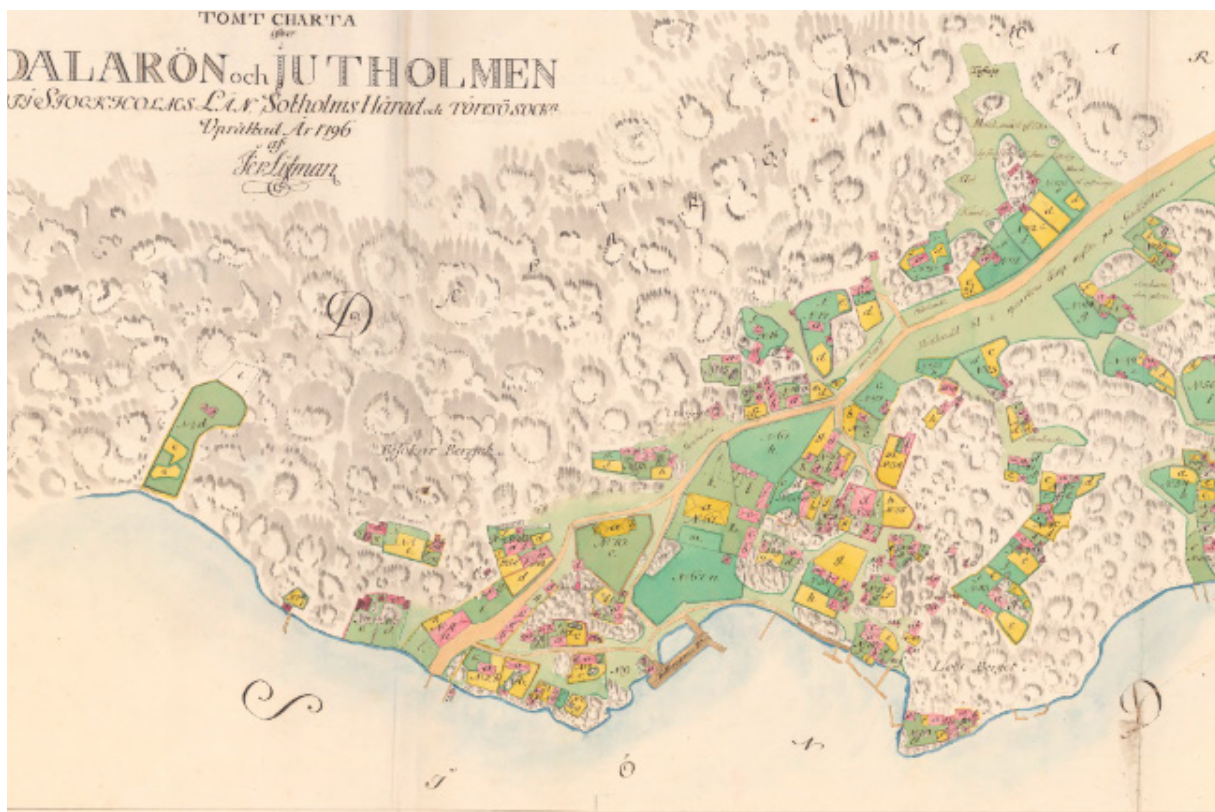
Under 1500- och 1600-talen ankrade ofta svenska örlogsskepp vid Dalarö. Vid samma tid upprättas den första lotsstationen där lotsarna tjänstgjorde med att lotsa kronans skepp. 1623 anläggs en skans av Gustav II Adolf, avsedd som försvar för ett eventuellt anfall från Polen. 1625 byter kronan mark med Tyresö fideikommiss och marken tillfaller kronan.

1632 anläggs en tull på Dalarö. Samhället utvecklas sedan under 1650 talet, ett kapell uppförs och en krog öppnar. Under slutet av 1600-talet byggs försvarsverken ut efter Erik Dahlbergs ritningar.

1719 härjar ryssarna utmed den Svenska kusten, samhällets brändes ner, men kyrkan samt skansen skonades. Efter detta upprättas en tidig stadsplan, Nessners karta år 1740. 1788 uppfördes det nuvarande tullhuset efter ritningar av Erik Palmstedt. Tullhuset var i bruk fram till 1928. År 1796 upprättas en tomtkarta över Dalarö och Jutholmen. Bebyggelsen är vid denna tid koncentrerad till sänkan vid tullbryggan och inåt land samt utmed kustlinjen mot nordöst.

Ångbåtsperioden

Samhället Dalarö präglas till stora delar av den expansiva period som inträder i och med att trafiken med ångslupar som gick till Stockholm startade. Genom detta kom möjligheterna till turism och bad och under sent 1800-tal och tidigt

Karta över Dalarö från 1796. Området där fastigheten ligger är helt obebyggt.

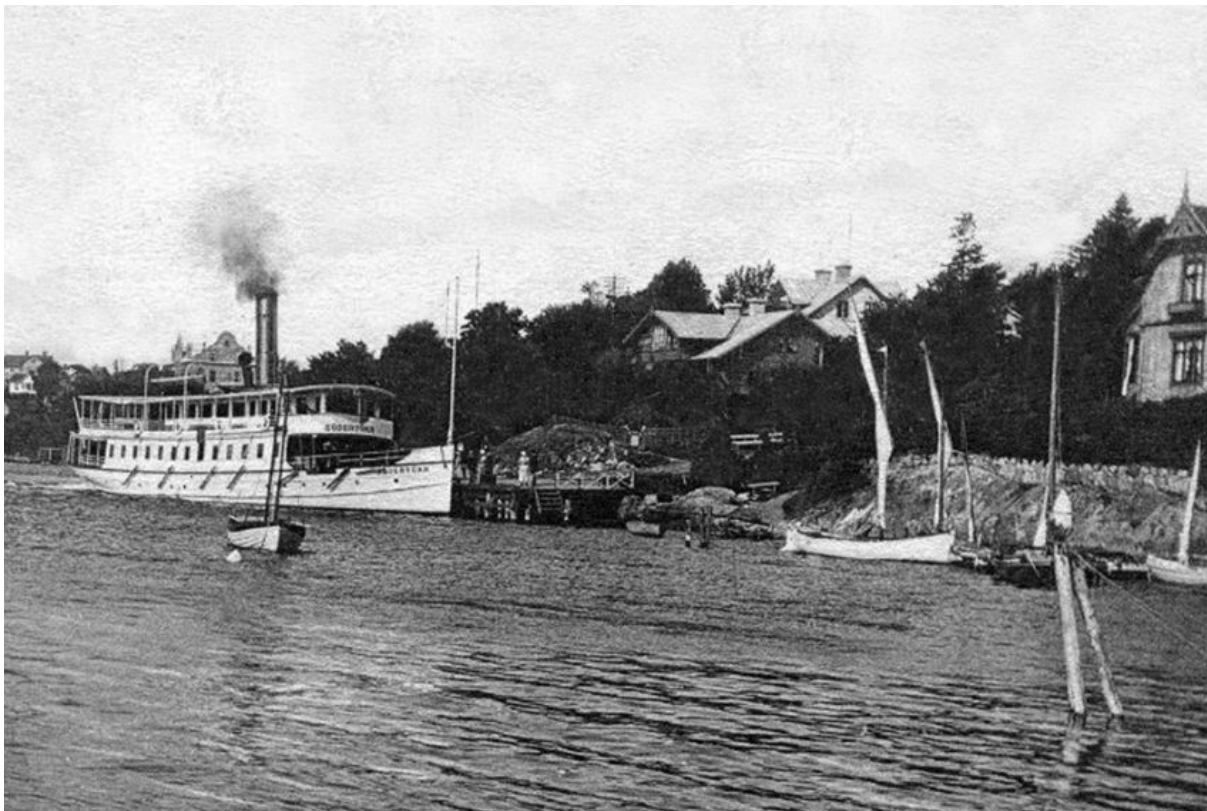
1900 omvandlas samhället från en fortifikatorisk plats till ett sommarnöje och en plats för hälsosamma bad. År 1848 byggs ett kallbadhus.

Från år 1852 går ångbåtstrafiken reguljärt med tre ångbåtar i veckan. Bebyggelsen med sommarvillor växer fram kring ångbåtsbryggorna samt på höjdlägen. Nytt kallbadhus uppförs och societetshuset byggs ut och dekorerats med snickarglädje.

Under 1860 och 80-talen uppfördes ett varmbadhus, Dalarö hotell samt Hotell Bellevue. Detta är en glansperiod för Dalarö och många konstnärer och författare bor här.

Området kring den aktuella fastigheten bestod under tidigt 1900-tal av enstaka byggnader med stora trädgårdar och mot nordväst övergick området i skogsmark. Under mitten av 1900-talet minskar intresset något för de stora träbyggnaderna med sina verandor. En del hus moderniseras, denna utveckling vänder sedan under sent 1900-tal då husen börjar restaureras.

På 1980-talet uppmärksammas sekelskiftets snickarglädje alltmer. År 1981 förklarades societetshuset för byggnadsminne och 1983 blir Eva Bonniers villa byggnadsminne. 1997 blir klappbryggan byggnadsminne. I slutet av 1990-talet sker en omfattande bebyggelseexpansion då delar av området kring aktuell byggnad lades under en ny detaljplan.

Ångfartyg anlöper krokviks brygga, troligen före 1906. Bilden illustrerar tiden kring sekelskiftet där ångbåtstrafiken var en förutsättning för sommarnöjets och skärgårdsvillornas expansion. Ångmaskinen var även en förutsättning för den för tiden så typiska panelarkitekturens detaljering.

ALLMÄN HISTORIK TELEFONI

Sverige var på 1880-talet världens telefontätaste land. En förklaring till denna utveckling var att Graham Alexander Bell, som betraktas som telefonens uppfinnare aldrig tog ut något patent för sin uppfinning i Sverige. Detta möjliggjorde att hans telefon kunde kopieras och även förbättras, något som Lars Magnus Ericsson passade på att göra. I Sverige fanns också tidigt en vision om att telefoner skulle finnas i varje hushåll. Det Amerikanska Bellbolaget som också hade säte i Sverige konkurrerades ut av Sveriges Allmänna telefon AB som senare köptes upp av Televerket.

Innan de automatiska telefonväxlarna skedde all telekommunikation med hjälp av manuellt betjänade telefonväxlar. Tanken på automatiska telefonväxlar fanns redan i slutet av 1800-talet, men först 1924 togs den första automatstationen i Stockholm i drift. Den var ett resultat av ett tekniskt samarbete mellan LM Ericsson och Televerket. I början av 1930-talet påbörjades utbyggnaden av automatstationer på landsbygden. De tidiga svenska automatväxlarna var mekaniska och reläbaserade och tog därför ganska stor plats. På 1980-talet ersattes de mekaniska växlarna av digitala system s.k. AXE växlar.

I boken *Hallå* som handlar om telefonins första tid i Sverige beskrivs att August Strindberg 1892 var bosatt på Dalarö. Han skrev till sin dotter Karin och bad att hon skulle telegrafera och kalla honom till telefonen vid en bestämd tid i händelse av att han behövde nås. Detta bekräftar att det redan innan förra sekelskiftet fanns telefonförbindelse till Dalarö. Den manuella växeln låg i samma byggnad som telegrafstationen, nuvarande vilken uppfördes 1893 på nuvarande adressen Postvägen 3.

I mitten av 1900-talet automatiserades telefonin. Televerket tillhandahöll apparater med nummerskiva till alla abonnenter för att möjliggöra övergången från manuell till automatisk koppling. Övergången skedde sedan succesivt. Dalarö automatiserades i oktober 1952. Byggnaden för den nya telefonväxeln uppfördes ca 1950.

4. Beskrivning av nuvarande byggnad

FASTIGHETEN

Tomten tas upp nästan helt av den byggnad som står där idag. Det finns ingen topografisk variation på tomten, heller inga träd eller annan karaktärsskapande vegetation. Den ligger omgiven av villatomter som mot söder hör till ångbåtsepoken. Mot nordväst ligger ett daghem och ytterligare mot nordväst ligger nyare flerfamiljshus i form av längor med träpanel uppförda i två våningar. Tomten har tidigare legat i samhällets ytterkant och mot väster har bebyggelsen varit gles och omgärdats av skog. Mot väster och söder finns äldre bebyggelse på naturtomter med bevarade träd och topografi.

BYGGNADEN

Den aktuella byggnaden som är en telestation uppfördes 1950. Den togs i bruk som automatisk telefonväxel 1952. Den består av två volymer som är förskjutna någon meter till varandra. Den södra byggnadskroppen har även en tillbyggnad mot väster.

Fasaderna är spritputsade med släta omfattningar och hörn. Spritstenen består av krossad sten och de släta partierna verkar bestå av en glimmerblandad terrasitputs. Byggnaden har små fönster av enluftstyp med karmar och bågar av trä. På den utbyggda delen mot Sagavägen del är gavelspetsen klädd med träpanel, i övrigt har byggnaden putsade gavlar. Taken täcks av enkupigt lertegel. Vindskivor och takfot är av rödmålat trä.

Byggnadens exteriöra gestaltning är saklig. Utseendet med de spritputsade fasaderna och det enkupiga lerteglet på sadeltak plockar också upp inspiration från samtida arkitekturströmningar och präglas av ”nyrealism”, av allt att döma är nuvarande gestaltning på taket med de kraftiga tredubbla vindskivorna sekundär.

Telestationens fasad mot Sagavägen. Den högra delen har förmodligen inte haft gavelpanel tidigare, troligen är även trappan sekundär.

5. Kulturhistoriska värden

Byggnaden har ett teknikhistoriskt och samhällshistoriskt värde då den speglar Sveriges utveckling inom telefoni. Den utgör den andra generationens telefonväxel på Dalarö. Den är också välbevarad såtillvida att fönster tak och fasad inte har ändrats. Förmodligen har portar bytts, detta gäller även den panelinklädda gaveln på västra sidan samt den upptagna ingången till vinden. Vindskivorna är inte ursprungliga.

Byggnaden har ett visst arkitekturhistoriskt värde, dels genom att den uttrycker sin funktion på ett diskret och typiskt vis, dels genom sin tidstypiska nyrealistiska gestaltning.

Bedömningen är emellertid att byggnaden inte har så stora värden att det skulle vara motiverat att avråda från rivning. En reservation i sammanhanget är att det förmodligen saknas en rikstäckande dokumentation över byggnadstypen och det är av ett samhällshistoriskt intresse på nationell nivå att någon tidig automatisk telestation bevaras.

Byggnaden kan inte sägas svara mot några värden i riksintressebeskrivningen. Att riva den skulle därmed inte påverka de värden som formuleras kring riksintresset.

Detalj av telestationens fasad. Fönstren har träbågar och karmar och är ursprungliga, putsen består av spritputs med släta partier. Spritputsen har krossad spritsen, vilket kan tyda på att den är sekundär.

Telestationen, Dalarö 4:4 sedd från nordost med småskalig träbebyggelse i förgrunden.

6. Övrig bebyggelse

Omgivande bebyggelse har, framförallt söder om aktuell tomt, höga kulturhistoriska och bebyggelsehistoriska värden och berättar om samhällets framväxt och tidens anda.

Bebyggelsestrukturen kring tomten kan grovt räknas in i tre kategorier;

1. Äldre sommarvillor ”sekelskiftesbebyggelse” som sannolikt har en koppling till förra sekelskiftets ångbåtstrafik och Dalarös historia som rekreationsort.

2. Nyare villabebyggelse för åretruntboende vilka etableras från 1950-talet till nutid med en tyngdpunkt på sent 1900-tal (1990-tal).

3. Flerfamiljshus med lägenheter, uppförda de senaste 20 åren.

SOMMARVILLORNA

Omgivningen med sina trånga vägar, vilka slingrar sig mellan äldre fastigheter. Sommarvillorna kännetecknas av att ofta vara fritt placerade på sina tomter. Tomtplatsen har uppväxta träd och synliga bergsklackar.

I planområdets absoluta närhet finns tre fastigheter med välbevarad äldre bebyggelse från tiden kring sekelskiftet 1900. Detta är dels den högt belägna villan på Dalarö 4:39, panelvillan på Dalarö 4:40 och det röda huset direkt sydöst om telestationen - Dalarö 4:21. Rakt österut ligger Dalarö 4:25. I närheten finns även Dalarö 4:18; Dalarö 4:24 vilka är byggnader från samma epok.

Dessa fastigheter utgör en samlad bebyggelse av särskilt kulturhistoriskt värde. Bebyggelsen ingår även i de värden som konstituerar riksintresset för kulturmiljövården AB 605.

NYARE VILLABEYGGELSE

I området finns också nyare villabebyggelse som bygger vidare på den äldre tomtstrukturen. Dessa byggnader har från vår tidshorizont inga särskilda kulturvärdensvärden. Detta dels för att de har genomgått förändringar och dels för att de utgörs av nyare bebyggelse uppförd på 1980 och 90-talet och därmed ligger inom en för snäv historisk horisont för att kunna värderas. Bebyggelsens har dock ofta miljösäkapande värden vilket yttrar sig i

Dalarö 4:39 Ett exempel på en äldre sommarvilla, (kategori 1)

Dalarö 4:40 Exempel på äldre sommarvilla, (kategori 1)

Dalarö 4:3 Ett exempel på nyare villabebyggelse för åretruntboende, (kategori 2)

Dalarö 4:52 Exempel på flerfamiljshus med lägenheter, (kategori 3)

att volymerna är modesta i sin skala, väl anpassade till områdets befintliga struktur och tar hänsyn till dess växtlighet och topografi.

FLERFAMILJSHUS

Söder om fastigheten, i anslutning till torget finns två längor med flerfamiljshus. Flerfamiljshus av nyare datum finns också norr om fastigheten. Framförallt de flerfamiljshus som ligger söder om fastigheten, vid torget har ett uttryck volymmässigt som skiljer sig från det befintliga bebyggelsemönstret, huvudsakligen genom sin storlek tillsammans med ett avvikande läge. Man kan dock notera att bebyggelsens arkitektur utgör exempel på försök till anpassning till den befintliga bebyggelsemiljön. Flerfamiljshusen på Dalarö 2:52 är dock ett relativt lyckat exempel på anpassning.

Dalarö 2:52, ett exempel på flerfamiljsbebyggelse (Kategori 3) Denna bebyggelse är gestaltningsmässigt väl anpassad till den äldre bebyggelse.

Övergripande inventering av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse i området kring Dalarö 4:4, samt i kvarteret. Blåmarkerade hus har högt kulturhistoriskt värde. Grönt markerade hus har visst kulturhistoriskt värde. Inventeringen visar att Dalarö 4:1 ligger i ett sammanhang med kulturhistoriskt värdefulla byggnader på samliga sidor utom nordöst.

Dalarö 2:130, Äldre sommarvilla (kategori 1) Denna fastighet illustrerar tydligt karaktären och värdena i Dalarös äldre bebyggelse.

Föreslagen byggnad på Dalarö 4:4. De två längorna bildar i det närmaste en sammanhängande fasad mot Sagavägen. Tornen utgör genom sin geometri främmande element, byggnadernas höjdskala, materialitet och kulör utgör däremot en anpassning till områdets karaktär.

7. Antikvariska konsekvenser vid ny bebyggelse

Vår utredning visar att nuvarande byggnad på Dalarö 4:4 inte bär på sådana kulturvärden att rivningslov bör nekas. (Se PBL 9 Kap 34)

Detaljplanen omfattar ett område som i det äldre Dalarö låg i en randzon i direkt anslutning till den äldre bebyggelsen. Äldre kartor visar att områdena norr om tomten har varit sparsamt bebyggda.

Under sent 1900-tal har bebyggelsen expanderat och norr och väster om tomten och idag befinner sig tomten mitt i en tät struktur av äldre bebyggelse, uppblandat med mer sentida villor och flerfamiljshus. Bebyggelsen omkring tomten har en homogen struktur och ett relativt likartat format.

FÖRSLAGEN NY BEBYGGELSE

Ett förslag för ny bebyggelse är framtaget. Detta är utfört av Ingrid Reppen på Arkitektur + Development Reppen Wartainen. Bebyggelsen är uppdelad i två byggnadskroppar med en area på 558m². Förslagen ny bebyggelse består av två längor med fyra etagelägenheter eller radhus i varje. Lägenheterna är i två eller tre plan. Volymerna är sammanlänkade mot Sagavägen av en lägre del som innehåller förråd. Detta ger att husen till dels uppfattas som en volym, och till dels som två volymer.

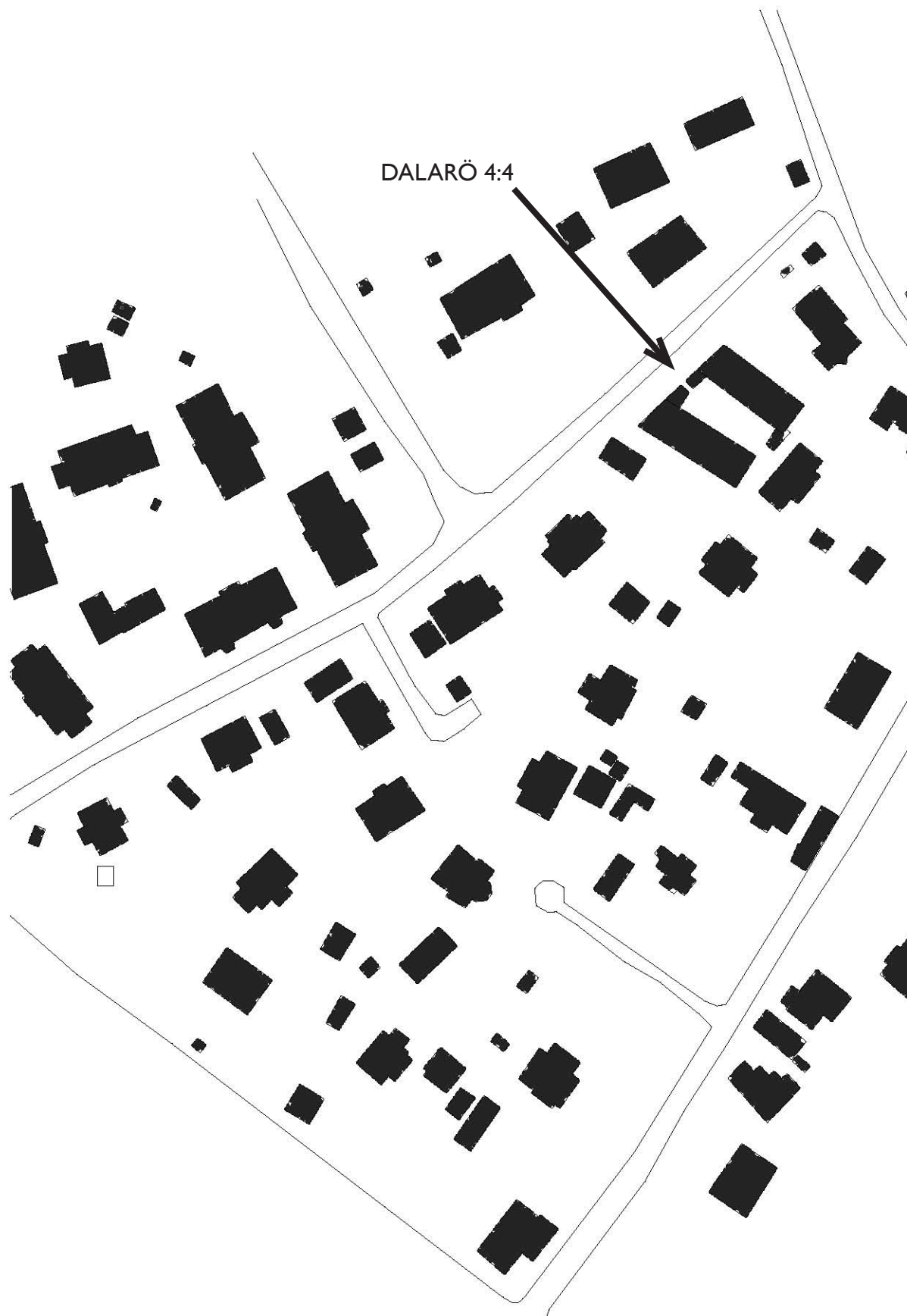
Längorna gestaltas som volymer med liggande träfasader som utåt är målade i en grön färgton och inåt är träfärgade eller gula. Fasaderna övergår i takytan utan takfot. Fönstren är fritt placerade och både talrika och relativt stora. Fönstren är satta i fasaderna utan foder. På sydsidorna finns balkonger med glasträcken. Taken är flacka och de kommer inte att synas från marken. Båda längorna har tornliknande uppbyggnader vid gavlarna. Invid tornrummen finns takterrasser med glasträcken.

Angöringen är från Sagavägen där det finns parkeringsplatser. Lägenheternas entréer är från norr på båda längorna vilket gör att den södra längan har sina entréer från innergården mellan byggnaderna medan den norra längan har entréerna på volymens utsida.

Anahlys av förslaget

De föreslagna byggnaderna har ett format som skiljer sig från den småskaliga villabebyggelsen i området. Till den avläsbara skillnaden adderas att byggnadsvolymerna omges av plankomgårdade gårdar. Detta ger en tydlig skillnad mot den äldre bebyggelsestrukturen med friliggande villor på stora tomter.

Förslaget har ett avvikande arkitektoniskt uttryck där byggnadsvolymerna är relativt enkla men fönstersättningen ger en livlighet och variation. Förslaget har dock en anpassning i kulör och material. De tornliknande uppbyggnaderna utgör en referens till sekelskiftets skärgårdsarkitektur, men uttrycket är förenklat och abstraherat. Den vertikalitet och höga detaljeringsgrad som kännetecknar den äldre bebyggelsen är i förslaget ersatt av en horisontalitet och modernistisk förenkling. Inget av detta utgör egenskaper som innebär en negativ påverkan.

Karta som på ett övergripande sätt visar bebyggelsens struktur i området. Det stora flertalet tomter är bebyggda med villor omgivna av stora tomter, men ett par områden med flerfamiljsbebyggelse framträder som större volymer. Den föreslagna bebyggelsen påminner om dessa områden i sitt format.

Karta som visar markgestaltningen kring den föreslagna nya bebyggelsen. Illustrationen visar att tomten kommer att avgränsas med plank som går till tomtgräns samt att den norra volymen ligger dikt an mot intilliggande tomt i öster. Planken innebär att tomten får en annan karaktär än de öppna tomterna med friliggande villor som finns i närområdet.

FÖRSLAGETS ANTIKVARISKA KONSEKVENSER

Förslagets arkitektur har en tydlig samtida karaktär i sitt arkitektoniska uttryck. Detta innebär att det kommer att utgöra en årsring i bebyggelsen. Förslagets materialitet och färgsättning utgör en anpassning till bebyggelsemiljön, vilket innebär att påverkan på upplevelsevärdet i miljön minskar. Bebyggelsens skala är större än på de omkringliggande villatomterna. Detta ger en skalförskjutning som ger en negativ konsekvens för miljön, denna konsekvens förstärks av att den föreslagna bebyggelsen ligger mot tomtgräns ca 3,5 meter från närmsta byggnad på granntomten i öster (Dalarö 4:21). Skalförskjutningen kan ses som problematisk om den blir en tendens. Formatet på den föreslagna bebyggelsen är dock liknande som den befintliga bebyggelsen på till exempel Dalarö 2:133 och Dalarö 2:52 (se sid 13) vilka båda ligger i närområdet. (Se karta över bebyggelsestrukturen.)

Byggnaderna är på grund av de plankomgärdade gårdarna och anslutningen till tomtgräns i öst inte avläsbara som friliggande. Detta gör att den föreslagna bebyggelsen skiljer sig från i det

närmaste all bostadsbebyggelse i området. Det förekommer dock uthusbebyggelse vid tomtgräns i den historiska bebyggelsen. Närheten till grannbyggnaden i öster (Dalarö 4:21) innebär lokalt en negativ påverkan som nog kommer att bli ganska påtaglig på platsen.

Sammantaget visar vår analys att förslaget torde ge vissa negativa konsekvenser för kulturmiljön främst genom förskjutningen i skala och den annorlunda hanteringen av marken kring byggnaderna med de många planken och bebyggelse in till tomtgräns. Det bör dock noteras att skalförskjutningen är en pågående förändring som är gemongående för ett flertal projekt i området på senare tid, detta tenderar därmed att bilda ett mönster.

Det avvikande arkitektoniska uttrycket bedöms inte vara av en sådan art att det innebär en negativ påverkan på miljön som helhet, det innebär snarare att årsringen som exploateringen utgör blir avläsbar. Anpassningen i kulör och material innebär att den nya bebyggelsen torde anpassa sig till omgivningen på ett relativt varsamt sätt.